

Præsentation af forløbet

Forløbet handler om at sætte fokus på følgerne af energikrisen i 1973. Eleverne skal arbejde med både tekst, film statistik som kilder til, hvordan energikrisen påvirkede danskernes hverdag. Eleverne får indblik i hvordan krisen opstod, hvad dens forudsætninger var og hvad den betød på en række områder på kortere og længere sigt. Samtidig lægger forløbet op til, at eleverne også reflekterer over energiforbruget i dag.

Energikrisen

I vinteren 1973-74 fik danskerne sig lidt af en forskrækkelse. Siden 2. verdenskrigs afslutning havde Danmark oplevet økonomisk vækst, der i løbet 1950'erne og 1960'erne gjorde, at energikrævende goder som biler, køleskabe og fjersyn var blevet allemandsseje. 90 % af den energi, som danskerne brugte, kom fra olie, der blev produceret i Mellemøsten.

De olieproducerende lande i Mellemøsten dannede i 1960 sammenslutningen OPEC for at sørge for, at de kunne tjene en større andel af oliepengene, end de hidtil havde gjort. Den 6. oktober 1973 udbrød der krig i Mellemøsten mellem Israel og Egypten og Syrien. USA støttede Israel under konflikten, hvilket fik de arabiske lande til at lave olieblokade som reaktion. Den 17. oktober besluttede OPEC at skære i olieproduktionen og sætte priserne på olien op. Dette betød, at prisen på en tønde råolie steg fra 3 til 11,65 dollars fra oktober til december måned.

De vesteuropæiske lande var dybt afhængige af den olie, der blev eksporteret fra Mellemøsten. I USA producerede man selv olie, så reaktionen var ikke så stor i starten af krisen. Der opstod ganske hurtig både benzin- og petroleumsknaphed i Danmark. Der blev indført en række tiltag for at spare på energien i Danmark fra statens side. Eksempelvis blev der sparet på den offentlige belysning, petroleummen blev rationeret og der blev indført bilfrie søndage. Især fordi krisen stod på hen over vinteren 1973-74, var manglen på fyringsolie mærkbar for mange danskere. I sin nytårstale d. 1. januar 1974 opfordrede statsministeren Poul Hartling til, at danskerne skulle stå sammen i krisen og udvise samfundssind. Danskerne skulle spare på energien. Det kunne man blandt andet gøre ved spare på lys og varme, isolere sin bolig bedre og tage brusebade i stedet for karbade og lignende.

På trods af de mange spareråd- og tiltag måtte danskerne stadig importere den dyre olie. Olieprisstigningen betød, at Danmarks underskud på betalingsbalancen steg. Det blev hurtigt dyrere at holde produktionen i gang, og mange virksomheder måtte afskedige. Arbejdsløsheden steg, priserne på forbrugsgode og fødevarer steg og udviklingen fortsatte ind i 1980'erne, hvor især de unge blev ramt af arbejdsløshed.

Oliekrisen blev dog samtidig startskud til en voksende interesse for nye energikilder. I Danmark betød det, at vi begyndte at udvinde olie i Nordsøen, og at der blev investeret i vind- og solenergi. Også muligheden for at anvende atomkraft som energikilde fik fornyet interesse. I løbet af 1960'erne havde der været en folkelig bevægelse mod atomkraft i Danmark, der blandt andet udmøntede sig i en række anti-atommarcher rundt om i landet. Efter Oliekrisen blev bevægelsen imod atomkraft endnu stærkere, og der blev skrevet protestsange og afholdt atommarcher. I 1978 blev der afholdt to atommarcher, der samlede næsten 50.000 mennesker. Modstanden mod atomkraft i Danmark var så vedvarende, at Folketinget i 1985 besluttede at fjerne atomkraft fra dansk energiplanlægning.

Klassetrin

7. - 9. klasse

Omfang

Mellemlangt forløb (6-7 lekt.)

Kompetenceområde/-mål

Kronologi og sammenhæng

Eleven kan på baggrund af et kronologisk overblik forklare, hvorledes samfund har udviklet sig under forskellige forudsætninger

- Eleven har viden om historisk udvikling
- Eleven kan forklare historiske forandrings påvirkning af samfund lokalt, regionalt og globalt
- Eleven har viden om forandringer af samfund lokalt, regionalt og globalt
- Eleven kan bruge kanonpunkter til at skabe historisk overblik og sammenhængsforståelse
- Eleven har viden om kanonpunkter

KILDEARBEJDE

Eleven kan vurdere løsningsforslag på historiske problemstillinger

- Eleven kan udvælge kilde til belystnings af historiske problemstillinger
- Eleven kan målrettet læse historiske kilder og sprogligt nuanceret udtrykke sig mundtligt og skriftligt om historiske problemstillinger

Relevante links fra Magasinet

Oliekrise og sparetider: <http://www.magasinet.nu/showArticle.php?articleID=42>

Sparetips fra Samvirke: <http://www.magasinet.nu/showArticle.php?articleID=42&encyclID=107>

El med vind fra Tvind: <http://www.magasinet.nu/index.php?sectionID=6&encyclID=83>

Andre materialer

Film: Kjær, Sidse: Energikrisen 1973, 2016, film fra SorrySister,

Link: <https://www.historiekanon.com/se-film>

Elevtekst: Andersen, Tanja Energikrisen 1973, 2016, Historiekanon.com,

Link: <https://www.historiekanon.com/kopi-af-fn-s-verdenserklaering-laer>

Film: Mangel på petroleum, Temaet Oliekrisen, DR Skole, (ca. 5.30 min)

Link: <http://www.dr.dk/skole/historie/oliekrisen-0>

Film: Sådan holder du varmen, Temaet Oliekrisen, DR Skole, (ca. 1.30 min)

Link: <http://www.dr.dk/skole/historie/oliekrisen-0>

Film: Bilen bandlyst, Temaet Oliekrisen, DR Skole, (ca. 1.30 min)

Link: <http://www.dr.dk/skole/historie/oliekrisen-0>

Film: 100 års barndom. 1970-1980: Flippe det er noget til at tage om halsen. (ca. 30. min)

Tip: Se kun fra (fra 14:36-17.40) (ca. 3 min.)

Link: http://www.dr.dk/Bonanza/serie/Danmarkshistorier/100aars_barndom.htm

Sang: "Plutonium", Jomfru Ane Band, 1977, (ca. 3.30 min)

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=qo8p82oxkIA>